

GRONINGEN METROPOOLREGIO KOPLOPER IN TRANSITIES

AKKOORD

VAN

GRONINGEN

03	Voorwoord
04	Inleiding
05	Ambitie en doelstellingen
07	Werkgebied

KERN SECTOREN

15	1. Energie Groningen is de motor van de nieuwe Europese waterstofeconomie.
20	2. Gezondheid Groningen is de proeftuin voor baanbrekende zorginnovaties.
28	3. Digitalisering Groningen is het vliegwiel voor de digitale samenleving van morgen.
34	4. Opkomende sectoren Klimaatadaptatie, circulaire economie en duurzame voedselsystemen.

KERN DOELEN

42	1. Kennis- en innovatie-ecosysteem versterken.
58	2. Toekomstbestendige arbeidsmarkt creëren.
70	3. Positioneren als Mainport van Nederland.

80	Organisatie en financiën Stuurgroep, coördinatie en uitvoering Akkoord in de regio Begroting Randvoorwaardelijke opgaven
----	---

Door Koen Schuiling

Burgemeester van Groningen en voorzitter van het Akkoord van Groningen

De metropoolregio Groningen staat internationaal bekend om haar baanbrekende werk in de sectoren energie, gezondheid, digitalisering en duurzame voedselsystemen. De ideeën en toepassingen uit Groningen zijn ook hard nodig, want in al deze sectoren staat de wereld voor grote veranderingen. Dit is voor Groningen en Nederland de gelegenheid om ingewikkelde maatschappelijke vraagstukken op te lossen en om onze economie en internationale concurrentiekracht te versterken.

*Groningen is bij uitstek in staat om aan deze transities een (inter)nationale bijdrage te leveren. Vooral door het sterke kennis- en innovatie-ecosysteem en de sterke verbondenheid met het bedrijfsleven. Het Akkoord van Groningen speelt hierin een verbindende rol. Nergens in Nederland bestaat er iets als het Akkoord: **het is een uniek samenwerkingsverband van overheden, ziekenhuizen en onderwijsinstellingen dat al vijftien jaar lang samen de transities van de toekomst tegemoet treedt en vormgeeft.***

*Groningen is met ruim **235.000 inwoners** een van de zes grootste steden van Nederland en werd recent uitgeroepen tot een van de beste kleine steden ter wereld en tot de gezondste stad van Nederland. Groningen is een internationale kennisstad met bijna **90.000 studenten** waarvan ruim **10.000** uit het buitenland. Deze samenbundeling van kennis zorgt nu al voor **29.000 banen**. Groningen is een van de beste regio's voor ondernemerschap en heeft na Amsterdam de meeste ondernemingen bij de **50 snelst groeiende technologiebedrijven en innovatieve start-ups van Nederland** (Entrepreneurial Ecosystem Index 2020, Deloitte Technology Fast 50 2020).*

*Door de serieuze plannen voor de aanleg van de Lelylijn krijgt Groningen nog meer economische groeipotentie. Deze potentie, het talent en de innovatiekracht van Groningen willen we inzetten voor Nederland en de wereld. Dat doen we niet alleen met partijen die bij het Akkoord zijn betrokken, maar met iedereen die mee wil werken aan deze transities. Samen met al die partners zetten we Groningen op de kaart als economische mainport. Want dat is wat Groningen is. Een mainport, die van groot belang is voor de nationale economie, voor het oplossen van mondiale vraagstukken en voor de brede welvaart in onze eigen regio. **Met deze nieuwe strategische agenda van het Akkoord willen we als mainport maximaal onze gezamenlijke potentie benutten.** ■*

INLEIDING

Metropoolregio Groningen heeft een internationale reputatie in de sectoren energie, gezondheid en digitalisering. Het Akkoord van Groningen leverde hieraan een wezenlijke bijdrage door het besluit van de Akkoordpartners in 2009 om gezamenlijk de focus te leggen op energie en healthy ageing. Mede hierdoor heeft Groningen nu een koplopperspositie in deze grote mondiale transities. Dit geeft grote mogelijkheden voor Groningen en Nederland om de economie verder te ontwikkelen, de internationale concurrentiekracht te verbeteren en bij te dragen aan deze mondiale uitdagingen.

Met deze nieuwe strategische agenda staan we voor een schaa sprong. Die is nodig om maatschappelijke uitdagingen aan te kunnen gaan. Nederland staat voor een aantal grote vragen als het gaat om klimaatverandering, gezondheidszorg en onderwijs en arbeidsmarkt. Hoe zorgen we voor betaalbare, betrouwbare en schone energie? Hoe houden we de steeds ouder wordende mens langer gezond? Hoe komen we van wetenschappelijke kennis naar economische en maatschappelijke impact?

En hoe zorgen we in tijden van digitalisering en robotisering voor een hogere arbeidsparticipatie op lange termijn? Wij zijn ervan overtuigd dat al deze vragen een gezamenlijke inzet vragen van de Akkoordpartners en dat zij een aanbod van belang kunnen opleveren, samen met de inzet van andere partners in de metropoolregio en het land. Alleen met deze gezamenlijke inzet bereiken we een sterkere economische structuur, een grotere innovatiekracht en een inclusieve arbeidsmarkt.

Missie

Het Akkoord van Groningen is het strategisch samenwerkingsverband van overheden, onderwijs-, kennis- en zorginstellingen in de metropoolregio Groningen. We dragen bij aan de economische kracht en het innovatievermogen van (het bedrijfsleven in) de regio, de brede welvaart en het oplossen van (inter)nationale vraagstukken.

Het Akkoord van Groningen is een unieke samenwerking, zeker met de aansluiting van de mbo-instellingen in 2018 en het Martiniziekenhuis in 2021. Daarvan willen we profiteren door samen te werken aan het kennis- en innovatie-ecosysteem van Groningen, met een focus op doorlopende leerlijnen en een leven lang ontwikkelen in hybride leeromgevingen op energie, gezondheid en digitalisering.

In deze strategische agenda beschrijven we de richting van het Akkoord van Groningen voor de komende vier jaar. Hiermee leggen de Akkoordpartners de ambitie, de doelstellingen en de opgaven vast. Nu de koers is bepaald, kunnen we meetbare doelstellingen en indicatoren bepalen en operationele plannen opstellen per sector. Dat doen we samen als Akkoordpartners, maar ook met andere partners zoals bedrijven, instellingen en lokale overheden. Deze strategische agenda moet dan ook gezien worden als een open uitnodiging aan deze partijen. En hoewel we werken aan (sectorale) doelstellingen en opgaven, verliezen we het grotere plaatje niet uit het oog. We versterken de samenhang in de campus netwerk structuur in metropoolregio Groningen door gezamenlijk op te trekken.

Het Akkoord van Groningen is het strategisch samenwerkingsverband van gemeente en provincie Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Noorderpoort, Alfa-college, Universitair Medisch Centrum Groningen en het Martini Ziekenhuis.

AMBITIE EN DOELSTELLINGEN

Ambitie: Het Akkoord van Groningen positioneert en ontwikkelt metropoolregio Groningen als mainport van Nederland. Groningen stimuleert, als hét kennis- en innovatie-ecosysteem van Nederland op de sectoren energie, gezondheid en digitalisering, de transities van onze tijd.

Metropoolregio Groningen beschikt over de benodigde bouwstenen om een mainport van Nederland te zijn: een uitstekende triple-helix samenwerking (overheid, ondernemers en onderwijs), internationaal vooraanstaande kennisinstellingen en een bruisende omgeving voor veelbelovende start-ups. Innovatie in en samenwerking tussen de sectoren energie, gezondheid en digitalisering zijn in Groningen aan de orde

van de dag. Om deze ambitie te kunnen bereiken, hebben we drie doelstellingen geformuleerd, die alle drie een focus hebben op de genoemde kernsectoren:

- 1. We realiseren de beste campussen, opleidingen en hybride leeromgevingen in metropoolregio Groningen en versterken zo het kennis- en innovatie-ecosysteem waar de metropoolregio en het land van profiteren.**
- 2. Samen met onze partners werken we aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt, waarin de regionale economie optimaal profiteert van het in de metropoolregio Groningen opgeleide (internationale) talent.**
- 3. We positioneren en profileren metropoolregio Groningen als mainport van Nederland, door het belang van Groningen voor het nationale verdienvermogen en de internationale concurrentiekracht van Nederland te vergroten en te etaleren.**

Campussen & hybride leeromgevingen

In deze agenda spreken we over campussen en hybride leeromgevingen. Het onderscheid tussen beide is dat campussen altijd fysieke locaties zijn waar naast onderwijsinstellingen, ook bedrijfsleven gevestigd is. De korte lijnen tussen bedrijfsleven, onderzoek en onderwijs zorgen voor florerende research en development locaties met veel innovatiekracht.

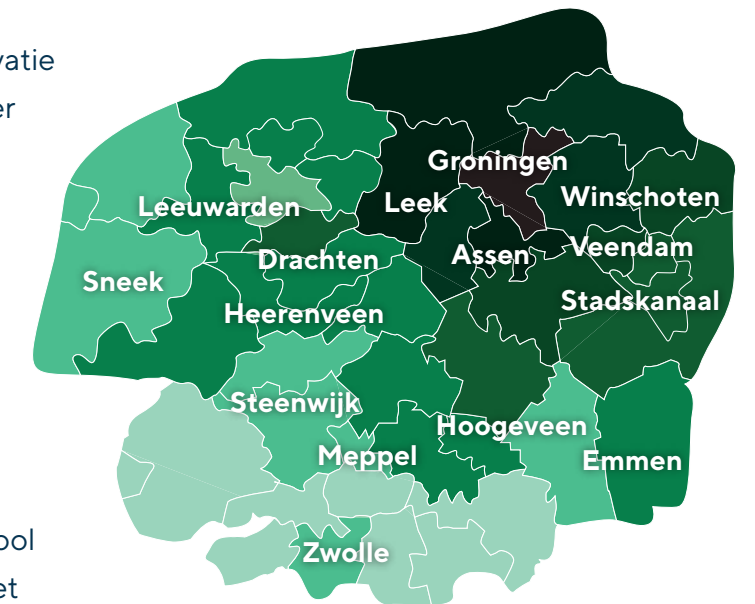
Met hybride leeromgevingen bedoelen we niet per definitie een fysieke locatie, maar wel altijd een (multi-level) samenwerking tussen onderwijsinstellingen (mbo, hbo en wo) en het bedrijfsleven. En dus tussen studenten en de praktijk. Deze 'leer- en innovatieomgevingen' werken altijd aan de hand van de vragen uit de regio, bijvoorbeeld met gebieds- of kennisagenda's. (Meer hierover in het hoofdstuk kennis- en innovatie-ecosysteem, 'hoe gaan we dat doen?')

WERKGEBIED

Het Akkoord van Groningen was bij oprichting in 2005 voornamelijk gericht op de stad Groningen. Hoewel de Akkoordpartners hier hun standplaats hebben, zijn ze actief in het hele Noorden en daarbuiten. Met het aansluiten van de mbo-instellingen en het Martini Ziekenhuis, en de regionale inzet van de andere Akkoordpartners, is de focus van het Akkoord steeds meer regionaal geworden.

Waar we in deze agenda spreken over Groningen bedoelen we daarom de 'metropoolregio Groningen'. Dat is geen afgebakend geografisch gebied, maar het bestaande kennis- en innovatie-ecosysteem in en rondom de stad Groningen. Dit komt grotendeels overeen met het daily urban system, waarin elke werkdag 180.000 mensen naar de stad Groningen reizen om een studie te volgen, te werken of van de voorzieningen gebruik te maken. Groningen, dus de metropoolregio Groningen, is het werkgebied van het Akkoord.

Door uit te gaan van de metropoolregio kunnen de afzonderlijke plekken in het Noorden waar aan innovatie gewerkt wordt, worden verbonden. Zo ontstaan meer kansen voor innovatie, bedrijvigheid en banen (bron: 'Samen de lat hoger leggen', Adviesraad voor Wetenschap, Technologie en Innovatie, 2021). Met deze benadering draagt het Akkoord van Groningen bij aan de brede welvaart van Noord-Nederland en sluit ook aan bij de kennisagenda van de Universiteit van het Noorden. Daarin hebben de noordelijke kennisinstellingen Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool Van Hall Larenstein, NHL Stenden Hogeschool en het Universitair Medisch Centrum Groningen de handen ineengeslagen om de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven te versterken, en zo de innovatiekracht van de regio te vergroten. ■

Daily Urban System Metropoolregio Groningen

In Groningen werken mensen uit heel Noord-Nederland. Hoe donkerder de betreffende gemeente, hoe meer dagelijks verkeer tussen Groningen en die gemeente.

6^e Stad van Nederland

86.000 Studenten

Groningen Hamburg **3 uur**

Groningen Amsterdam **2 uur**

Groningen Kristiansand (Noorwegen) **1 dag**

elke dag

180.000 Reisbewegingen naar Groningen

JONGSTE & GEZONDSTE Stad van Nederland

1 Miljoen mensen gebruiken zakelijke medische & culturele voorzieningen

Uitstekende **VERBINDINGEN** binnen Nederland en naar Europa

Londen

Amsterdam

Den Haag

Rotterdam

Antwerpen

Brussel

GRONINGEN

Oslo

Oldenburg

Kopenhagen

Hamburg

Hannover

Bremen

Lelylijn
Groningen Waterstof Backbone

Wunderline

Ruhrgebied

METROPOOLREGIO
GRONINGEN

GRONINGEN BEHOORT TOT DE TOP
INNOVATIEVE
REGIO'S
IN EUROPA

(bron: regionale innovatiescorebord Europese Commissie, 2017)

KERNSECTOREN

Groningen kent drie kernsectoren.

Volgens de Europese Commissie behoort Groningen tot de top van de innovatieve regio's in Europa.

Groningen kent drie sterk ontwikkelde kernsectoren: **energie, gezondheid en digitalisering.**

Daarnaast toont de Groningse innovatiekracht zich in opkomende sectoren als duurzame voedselsystemen, klimaatadaptatie en circulaire economie. We zetten onze kracht in voor nationale en internationale vraagstukken.

ENERGIE

Groningen is de motor
van de nieuwe Europese
waterstofeconomie.

KERNSECTOR

Flagship Waterstof Werkt

Het programma Waterstof Werkt is een initiatief van de New Energy Coalition in samenwerking met Akkoordpartners en het bedrijfsleven. Waterstof Werkt gaat de komende jaren een impuls geven aan het regionale onderwijs, om zo de beroepsbevolking voor de waterstofeconomie op te leiden.

Zo speelt het programma, dat loopt van 2022 tot 2027, in op de kennisvraag voor banen in de duurzame energiesector, met in het bijzonder de waterstofeconomie.

ENERGIE

Groningen is de motor van de nieuwe Europese waterstofeconomie

In het Regeerakkoord van 2017 werd Groningen aangewezen als potentiële koploper in de energietransitie. Nog geen vier jaar later wordt Groningen door de Europese Commissie gezien als koploper in de waterstofeconomie. Regionale innovatiekracht in de energietransitie zorgt in deze sector voor (inter)nationale impact. Samen met partijen als Gasunie, Shell, New Energy Coalition en Groningen Seaports hebben we Groningen ontwikkeld tot dé Europese hydrogen valley, en daarmee Nederland gepositioneerd als kern van de Europese waterstofbackbone.

Een brede coalitie van overheden, bedrijven, kennisinstellingen en milieuorganisaties staat klaar met concrete plannen om waterstof tot een succes te maken. Met het Investeringsplan Waterstof (oktober, 2020) zetten we een volwaardig waterstofecosysteem op in Noord Nederland.

Hierin werken fundamenteel en toegepast onderzoek samen met onderwijs, zodat we ook voldoende technisch personeel kunnen opleiden. Nauwe relaties met Duitse en Scandinavische partners maken Groningen en Nederland tot een onmisbare schakel in de energietransitie in Europa. ■

Flagship (in ontwikkeling) Duurzaamheidscampus

In de nieuwe wijk Suikerzijde in Groningen wordt de komende jaren een duurzaamheidscampus gerealiseerd. Deze duurzaamheidscampus is de kers op de taart van het Groninger Energie Kennis- en Innovatie-ecosysteem en wordt gerealiseerd in samenhang met bestaande faciliteiten op Campus Groningen, zoals het Energy Academy gebouw en het Energy Transition Center, hét energie fieldlab voor open innovatie in de energietransitie. De eerste stap, of proeftuin, richting de te bouwen duurzaamheidscampus is een volledig circulair praktijk- en opleidingscentrum voor de energietransitie, voorzien van goed geoutilleerde praktijk(leer)ruimtes met state-of-the-art installaties. De Energiehub050, zoals dit centrum voorlopig gaat heten, gaat ondersteunen bij het bouwen van de woonwijk die op de Suikerzijde komt.

Opgaven Akkoord van Groningen 2022-2026

- We intensiveren de bestaande samenwerking op het gebied van energie en breiden deze verder uit, door een multilevel benadering in het onderwijs en opschaling van de waterstofambities.
- We ontwikkelen een state-of-the-art duurzaamheidscampus op de Suikerzijde in Groningen waarin onderwijs, onderzoek en praktijk elkaar vinden.
- We werken samen met de New Energy Coalition en het bedrijfsleven aan een Energie Human Capital Agenda 2030, waardoor we op tijd de juiste professionals opgeleid hebben voor de energietransitie en de waterstofeconomie. Zo geven we een impuls aan het toponderwijs op het gebied van energie in Groningen.

GEZONDHEID
GEZONDHEID
GEZONDHEID

Groningen is de proeftuin
voor baanbrekende
zorginnovaties.

KERNSECTOR

2

GRAB & GO

LIMARCO

RINKS

RADIOLOGIE

8

8

6

GEZONDHEID

Groningen is de proeftuin voor baanbrekende zorginnovaties

Gezondheid is letterlijk van levensbelang. We kunnen niet zonder kwalitatief goede, toegankelijke en betaalbare gezondheidszorg. De coronaperiode heeft het 'zorginfarct' glashelder gemaakt. Er zijn veel extra verpleegkundigen en huisartsen nodig, maar zij zijn moeilijk te vinden. Ook de thuiszorg, verzorgings- en verpleeghuizen kunnen de zorgvraag amper aan. De lange wachtlijsten voor uitgestelde zorg zijn exemplarisch voor de capaciteitsproblematiek. De zorg schreeuwt om innovatieve oplossingen.

De afgelopen periode heeft ook het belang aangetoond van technische en digitale oplossingen voor patiënten die niet naar het ziekenhuis konden. De noodzaak en de ruimte is er om zorg anders te organiseren, minder afhankelijk te zijn van zorgproducten uit het buitenland en bijvoorbeeld zelf grondstoffen voor medicijnen te gaan produceren met nieuwe en duurzamere technologie. Groningen kent een sterke gezondheidseconomie en kan met het Universitair Medisch Centrum Groningen en het topklinisch Martini Ziekenhuis vooroplopen in baanbrekende zorginnovaties.

Meer Gezonde Jaren: Healthy Ageing

Noord-Nederland is voorloper op het gebied van gezond en actief ouder worden en is door de EU benoemd tot Healty Ageing-regio van de buitencategorie. Dit is een erkenning voor de jarenlange resultaatgerichte samenwerking tussen noordelijke zorg- en kennisinstellingen, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties. Over een lange periode is veel kennis verzameld over de gezondheid van de Groningers, bijvoorbeeld door de GGD en bevolkingsonderzoek Lifelines. Ook hebben we veel ervaring opgedaan met collectieve preventie. Mede hierdoor is Groningen uitgeroepen tot gezondste stad van Nederland.

Onderzoek, onderwijs en praktijk zijn verbonden in (academische) werkplaatsen en leernetwerken zoals het Healthy Ageing Network Northern Netherlands (HANNN) en de Health Hub Roden.

De wetenschappelijke onderbouwing van maatschappelijke gezondheidsvraagstukken wordt ondersteund door de Aletta Jacobs School of Public Health, een netwerkorganisatie van de Rijksuniversiteit Groningen, het UMCG en de Hanzehogeschool. Startups in de zorgsector worden ondersteund door Triade, een dochterorganisatie van het Universitair Medisch Centrum Groningen voor incubatie en financiering van innovaties op dit gebied.

Onderzoek en innovatie

Ons wetenschappelijk gezondheidsonderzoek is belangrijk voor onze metropoolregio en de rest van de wereld, zowel inhoudelijk als economisch. Vooraanstaand onderzoek berust op excellente mensen en voorzieningen. We zien veel ontwikkelingen en kansen rond de toepassing van nieuwe medische technologie, geneesmiddelen, zorginnovaties en data. Voorbeelden zijn het koppelen van data, het analyseren van grote databestanden en het inzetten van nieuwe technologieën zoals AI, big data en sequencing. Essentieel hiervoor zijn goede onderzoeksfaciliteiten zoals LifeLines, een Groningse 'Datapoort' en het health-tech initiatief Health Technology Research & Innovation Cluster, oftewel HTRIC. HTRIC vertegenwoordigt het ecosysteem in oprichting op de Campus Groningen op het gebied van medische technologie. Het betreft een unieke samenwerking van de RUG-faculteiten Science & Engineering, Gedrags- & Maatschappijwetenschappen, Economie & Bedrijfskunde, het Universitair Medisch Centrum Groningen, bedrijven, overheden en andere kennisinstellingen.

Data en digitalisering: gegevensuitwisseling

Voor een goede overdracht van patiënten en cliënten tussen diverse zorgpartijen moeten de data 'mee kunnen reizen'. Dat kan alleen via een goede, veilige overdracht van data tussen zorgpartijen en door het veilig koppelen van data uit verschillende bronnen. Om dat te bereiken, werken diverse partijen samen in het Regionaal Informatievoorzieningsoverleg Noord-Nederland (RIVO). Het doel is een digitaal ontsloten gezondheidssysteem waar zowel patiënten als zorgverleners laagdrempelig toegang kunnen krijgen. Via telefoon, tablet en pc kunnen patiënt en zorgverleners communiceren en samen werken in de ketenzorg. De ontwikkeling van innovatie digitale toepassingen gebeurt in samenwerking met bedrijven, startups en inwoners. ■

Flagship (in ontwikkeling)

Groningen Koploper in Gezondheidsdata

Om nog betere zorg en vernieuwend onderzoek te kunnen bieden en beter en efficiënter samen te werken komt er een geïntegreerd digitaal platform (de 'Datapoort'). De combinatie van relevante data, kunstmatige intelligentie en big data ondersteunt het herkennen van (zeldzame) aandoeningen en het nemen van beslissingen over de best passende behandeling. Data van grote groepen (cohorten) patiënten of de bevolking – bijvoorbeeld via Lifelines – geven inzicht in de ontwikkeling van gezondheid en ziekte gedurende de levensloop en van behandeluitkomsten.

Waar mogelijk delen we data volgens de principes van Open Science. Om dit mogelijk te maken zetten we in op de ontwikkeling van een 'Datapoort'.

Flagship Health Hub Roden

Health Hub Roden is 'a health tech innovation playground'. Hier worden kennis, faciliteiten en netwerken beschikbaar gesteld om innovaties in de health tech sector te realiseren. Innovaties die direct of indirect bijdragen aan de kwaliteit van leven van alle mensen. Deze hub is de verbindende schakel tussen en ondernemers, kennisinstellingen, overheid en andere betrokken organisaties. Het ecosysteem van Health Hub Roden is een omgeving waar vraagstukken vanuit het werkveld snel omgezet worden naar concepten en producten. Die worden samen met alle betrokken partijen ontwikkeld, getest en beoordeeld op wenselijkheid en (technische en bedrijfsmatige) haalbaarheid.

Opgaven Akkoord van Groningen 2022-2026

- We streven er naar om door middel van proeftuinen in Noord-Nederland het zorgsysteem van de toekomst te ontwikkelen. We doen dit op de terreinen data (digitalisering), innovatieve diagnostiek en behandeling (bijvoorbeeld door medische technologie of e-Health) en zorg- en preventienetwerken. Hierin gaan onderzoek en onderwijs hand in hand en gaan we het zorgniveau in de noordelijke regio op peil houden en verbeteren.
- We stimuleren ontwikkelingen in de medisch-technologische branche door bijvoorbeeld ondersteuning te bieden aan startups en scale-ups.
- We zetten in op het nationaal produceren van (grondstoffen voor) belangrijke medicijnen. Dat doen we onder andere door gezamenlijk te werken aan goede locaties, faciliteiten en het aantrekken van grote bedrijven.
- We zetten in op meer vraaggestuurde onderwijs- en onderzoeksprojecten die de continue wisselwerking stimuleren tussen kennis, beleid en praktijk, op alle onderwijsniveaus.

DIGITALISERING
DIGITALISERING
DIGITALISERING

Groningen is het vliegwiel
voor de digitale samenleving
van morgen.

KERNSECTOR

3

DIGITALISERING

Groningen is het vliegwiel voor de digitale samenleving van morgen

Digitalisering heeft een enorme impact op ons leven. Wat een paar jaar geleden nog niet voor mogelijk werd gehouden, is nu gewoon en alledaags. Het verbinden van slimme machines en apparaten, massaal online vergaderen, betalen met je mobieltje: het is allemaal mogelijk. Technologieën, in combinatie met bijvoorbeeld verbeteringen in digitale connectiviteit, bieden kansen voor het oplossen van de uitdagingen van de 21ste eeuw.

Onze regio is digitaal goed verbonden met de rest van de wereld. Met de ontwikkeling van 5G in proeftuinen en de snelle dataverbinding tussen de Verenigde Staten en de Eemshaven lopen we vooruit op de toekomst. Digitalisering loopt dwars door de energietransitie en de gezondheidseconomie heen.

De digitale sector is sterk ontwikkeld in onze regio. Zo is Groningen tweede ICT stad en tweede startup-stad van Nederland. Alle transitie leunen in belangrijke mate op de ontwikkeling en beschikbaarheid van digitale infrastructuur en producten of het nu gaat om hogere opbrengsten van windmolens, betere gewasbescherming, bewaking van biodiversiteit, of robots in de zorg. Voor al deze inspanningen is digitalisering een absolute voorwaarde. En een voorwaarde daarvoor is een digitaal geletterde bevolking. ■

Flagship Digital Literacy Coalition

In 2018 is de Digital Literacy Coalition (DLC) opgericht om digitale geletterdheid te stimuleren in alle lagen van de samenleving. De DLC bestaat uit twintig partners uit onderwijs en wetenschap, bedrijfsleven, overheid, zorg en de educatieve en culturele sector. Door het organiseren van proeftuinen maakt de DLC van Groningen in 2025 de meest digitaal geletterde stad en provincie van Nederland.

Bezoekers van Forum Groningen
bekijken de toekomst van Groningen
in virtual reality.

Flagship Kasteel.gro

In Kasteel.gro verandert de toekomst met de dag. Het is een inspirerende ontmoetplaats voor professionals uit het bedrijfsleven, studenten, docenten en onderwijsontwikkelaars die elkaar uitdagen om aan de digitale toekomst te blijven sleutelen. Kasteel.gro is dé Werkplaats voor Digitaal Vakmanschap in Noord-Nederland. Wisselwerking tussen samenleving, studenten, docenten en bedrijven staat centraal. En ook tussen werken en leren, tussen digitaal en gewone taal, tussen praktisch en durven dromen. ■

Opgaven Akkoord van Groningen 2022-2026

- We gaan de digitale geletterdheid versterken door middel van proeftuinen van de Digital Literacy Coalition en door het opzetten van de Digitale Academie. Onze ambitie is de meest digitaal geletterde regio van Nederland te worden.
- We stimuleren startups en scale-ups die innovaties ontwikkelen met maatschappelijke impact. We zien daarbij extra mogelijkheden voor cross-sectorale innovaties. Initiatieven als Het Kasteel, de Digital Society Hub, het Marian van Os Centrum voor Ondernemerschap, Start-up City en Founded in Groningen fungeren hierbij als broedplaatsen.
- We ondersteunen innovatieve digitale ontwikkelingen die een rol spelen in de grote mondiale transitie, bijvoorbeeld als het gaat om digitale veiligheid, digitale technologie, AI en Data Science.

OPKROMMENDEN SECTOREN

**Groningse innovatiekracht
inzetten voor landelijke
vraagstukken.**

—

GRONINGSE INNOVATIEKRACHT & OPKOMENDE SECTOREN

De sectoren energie, gezondheid en digitalisering zijn al jarenlang belangrijk in het kennis- en innovatie-ecosysteem van metropoolregio Groningen. Daarnaast zien we goede kansen voor aanverwante sectoren als duurzame voedselsystemen, klimaatadaptatie en circulaire economie. We willen onze kennis- en innovatiekracht op deze thema's inzetten voor landelijke vraagstukken.

Duurzame voedselsystemen

Van oudsher is Groningen een landbouwprovincie van naam en faam op het gebied van teelt, gewasontwikkeling en ziektebestrijding. In de landbouwtransitie komen veel opgaven samen:

- de gevolgen van klimaatverandering op het weer en de bodem
- de noodzaak om gezond, veilig en duurzaam voedsel te produceren
- het behoud van biodiversiteit en
- een toekomstperspectief voor de boeren.

We moeten daarom innoveren in de landbouw. In Groningen doen we dat bijvoorbeeld al met nieuwe bouwmaterialen op basis van hennep en het programma FASCINATING, gericht op de eiwittransitie. Deze transitie staat pas in de kinderschoenen. Om dit goed te kunnen doen, werken we samen over de provincie- en landsgrenzen heen.

Klimaatadaptatie

Met de wereldwijde temperatuurstijging van één graad zien we al dat veel landen worstelen met de gevolgen van klimaatverandering. We moeten ons aanpassen om te voorkomen dat overstromingen, hittestress of andere ecologische gevaren optreden. Snel handelen is geboden om onze leefomgeving klimaatbestendig te maken. Met het programma Klimaatadaptatie Groningen stimuleren we bewustwording en concrete acties. Aanpassen en aanpakken dus!

Circulaire economie

Hergebruik van grondstoffen en producten wordt steeds meer de norm. Vaak gaat het daarbij om complexe processen, zowel technisch als procesmatig. De Akkoordpartners spelen daarin allemaal een andere rol, maar kunnen gezamenlijk het hergebruik stimuleren. Of dat nu gaat om grondstoffen in het chemiecluster in Delfzijl, of om natuurinclusief bouwen en boeren. Naast dit hergebruik zien we door het terugdringen van het gebruik van fossiele grondstoffen ook een toename van het multi-purpose gebruik van plantaardige grondstoffen uit de landbouw. Multi-purpose doordat planten als het ware 'gekraakt' worden en gebruikt worden als grondstof voor zowel voeding, chemie en materialen. De eerste pilotplants verschijnen al in Groningen, de Veenkoloniën en Delfzijl. Campus Groningen en de Akkoordpartners hebben de benodigde kennis en kunde in huis als het gaat om deze transitie en werken hierin samen in internationale netwerken. ■

Flagship Zernike Advanced Processing Groningen

De Zernike Advanced Processing (ZAP)-faciliteit is een semi-industriële leer-werkomgeving waar kennisinstellingen en (mkb-)bedrijven samenwerken aan innovatieve oplossingen voor de biobased economie. Bedrijven kunnen bij ZAP terecht met uiteenlopende onderzoeksvragen op het gebied van groene chemie en bioprocestechnologie. In ZAP kunnen ideeën en processen opgeschaald worden naar 'proof of concept' (TRL 4-6) om zo de marktpotentie van een product te testen. Daarnaast komen bedrijven bij ZAP in aanraking met studenten van verschillende onderwijsinstellingen en kunnen ze met hen samenwerken aan oplossingen voor echte praktijkproblemen.

Flagship Global Centre on Adaptation (GCA)

Het GCA zetelt in het Energy Academy gebouw op Campus Groningen. We zijn er trots op dat dit internationaal vooraanstaande instituut op zo'n belangrijk mondiaal thema in Groningen gevestigd is. Het GCA onderzoekt en agendeert belangrijke vraagstukken omtrent klimaatverandering, die Groningen en de wereld raken. Regionale samenwerking vindt plaats op specifieke thema's als (zilte) landbouw en klimaatbestendige stedenbouw en -ontwerp.

Opgaven Akkoord van Groningen 2022-2026

- Op de opkomende thema's verbinden we Groningen met de belangrijke landelijke en Europese netwerken en ecosystemen.
- We stimuleren de samenwerking in de metropoolregio op deze thema's om innovatie te versterken en de economische kansen te benutten.
- We brengen (internationaal) talent in contact met het regionale bedrijfsleven in deze sectoren, bijvoorbeeld via Make it in the North.

In 2021 vond de **Global Climate Adaptation Week** in Groningen plaats.

**Het Akkoord van Groningen
kiest drie focusdoelen.**

3
VERJEUW

KENNIS- EN INNOVATIE- ECOSYSTEEM VERSTERKEN

DOEL

1

—

Qbuzz

usb
wifi
airco

Reitdie
itdien

Station
Reitdie
itdien

KENNIS- EN INNOVATIE-ECOSYSTEEM VERSTERKEN

Wat is onze doelstelling?

We realiseren de beste campussen, opleidingen en hybride leeromgevingen in metropoolregio Groningen en versterken zo het kennis- en innovatie-ecosysteem waar de metropoolregio en het land van profiteren.

Alleen al de aanwezigheid van de grote kennisinstellingen maken van Groningen een kennis- en innovatie-ecosysteem van internationaal belang. Door de samenwerking tussen deze instellingen, overheden en het bedrijfsleven te intensiveren, groeit de toegevoegde waarde van dit ecosysteem. In de 'Groeistrategie van Nederland op lange termijn' (2019) stelt het kabinet dat het voor ons verdienvermogen van belang is in te zetten op het versterken van de onderzoeks- en innovatie-ecosystemen en een wendbare en weerbare beroepsbevolking.

In Groningen zijn we klaar om vanuit ons sterke kennis- en innovatie-ecosysteem onze bijdrage te leveren aan de grote transities en het nationaal verdienvermogen. Het ecosysteem richt zich op een leven lang ontwikkelen en doorlopende leerlijnen, van voortgezet onderwijs, tot mbo, hbo en wo, en van praktijk, tot toegepast onderzoek en fundamenteel onderzoek. Campussen, opleidingen en hybride leeromgevingen moeten hiervoor met elkaar en het bedrijfsleven verbonden zijn. In relatie tot de opgaven in onze regio willen we de samenhang van de campus netwerkstructuur in metropoolregio Groningen beter gezamenlijk organiseren.

Flagship

Universiteit van het Noorden

In de Universiteit van het Noorden hebben de noordelijke kennisinstellingen Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool Van Hall Larenstein, NHL Stenden Hogeschool en het Universitair Medisch Centrum Groningen de handen ineengeslagen om de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven te versterken, en zo de innovatiekracht van de regio te vergroten.

Waarom willen we dat?

We willen de kennis en innovatiekracht van de metropoolregio Groningen nog beter inzetten voor regionale en (inter)nationale vraagstukken.

In Groningen vindt toponderzoek plaats op onderwerpen waar de regio, Nederland en de rest van de wereld echt iets mee kunnen. In de metropoolregio werken we in onderwijsketens, hybride leeromgevingen en op de Campus Groningen samen met hoogwaardig mkb, bedrijven en faciliterende overheidspartners. Daarmee bieden we plek aan landelijke proeftuinen en werken we aan sleuteltechnologieën en mondiale transities (Europese Commissie - Joint Research Centre, 'Technical Report Higher Education for Smart Specialization, The Case of the Northern Netherlands', Januari 2021). Het Akkoord van Groningen zorgt voor een gezamenlijke stimulans hiervan.

Verdergaande samenwerking van overheid, bedrijfsleven en onderwijs in de metropoolregio levert veel op. Studenten maken kennis met het regionale bedrijfsleven. Onderwijsinstellingen kunnen met meer succes een plek vinden om studenten stage te laten lopen en om (toegepast) onderzoek te doen. We vergroten de innovatiekracht van het regionale bedrijfsleven. De leefbaarheid in de metropoolregio krijgt een impuls. Ook haken we aan bij de ontwikkeling dat regionale en lokale overheden een steeds belangrijkere rol in het openbaar bestuur spelen. Grote beleidsopgaven, zoals de energietransitie en de zorg, moeten regionaal en lokaal worden opgelost. Het mes snijdt dus aan meerdere kanten als we ervoor kunnen zorgen dat overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen optimaal kunnen samenwerken in de regio.

Flagship (in ontwikkeling)

Vitaliteitscampus

Ook in de sector gezondheid wordt het kennis- en innovatie-ecosysteem de komende jaren uitgebreid en versterkt in Groningen. Met de bouw van een nieuwe Vitaliteitscampus wordt er een belangrijke schakel toegevoegd aan het bestaande hoogwaardige kennis- en innovatie-ecosysteem. Deze campus kan substantieel bijdragen aan het oplossen van uitdagingen in gezondheid en leefbaarheid die spelen op gemeentelijk, regionaal en landelijk niveau. Een plek waar kennis, innovatie en samenwerking ingezet kan worden voor het welzijn van onze huidige én toekomstige generatie. Met de Vitaliteitscampus Kardingse versterkt de gezondste stad van Nederland haar positie en bouwt zij deze uit voor de opgaven van de toekomst.

Flagship

Top Dutch Solar Racing

Het Top Dutch Solar Racing Team is een unieke samenwerking tussen studenten van de Hanzehogeschool, de Rijksuniversiteit, Alfa-college, Noorderpoort en ROC Friese Poort. Samen hebben ze de **'Green Spirit'** gebouwd en deelgenomen aan de Solar Challenge in Marokko in 2021.

Daar namen ze het op tegen zonneauto's van universiteiten van over de hele wereld. Het is een voorbeeld voor de samenwerking zoals we die voor ogen hebben tussen de onderwijsinstellingen en de regio.

Hoe gaan we dat doen?

We gaan investeren in ons kennis- en innovatie-ecosysteem, met het accent op de kernsectoren energie, gezondheid en digitalisering.

De basis van ons kennis- en innovatie-ecosysteem wordt gevormd door de drie sterk ontwikkelde kernsectoren die de Nederlandse en Europese innovatiekracht versterken: energie, gezondheid en digitalisering. Bij het investeren in ons kennis- en innovatiesysteem staan deze drie sectoren voorop, maar kijken we ook naar de kansen voor duurzame voedselsystemen, klimaatadaptatie en circulaire economie.

Een belangrijke rol voor de onderwijsinstellingen is om er voor te zorgen dat het brede MKB uit de metropoolregio kan meedoen in deze ontwikkeling. Dat gaat niet vanzelf. Door het proces van vraagarticulatie te faciliteren vanuit de onderwijsinstellingen kan hierin een slag geslagen worden. Bijvoorbeeld door het inzetten gebiedscoöperaties en kennismakelaars, maar ook door het gebruik van kennisagenda's. We maken daarbij gebruik van het bestaande instrumentarium en de aanbevelingen uit het rapport 'Kansen pakken met Kennis' van de Adviesraad voor Wetenschap, Technologie en Innovatie (oktober 2021).

Met het stimuleren van hybride leeromgevingen in de metropoolregio, geven we ook het onderwijs een impuls. Door afzonderlijke plekken voor onderwijs en kennisontwikkeling met elkaar te verbinden, kunnen onze jongeren het beste onderwijs krijgen in de eigen regio. Naast het fundamentele onderzoek naar noodzakelijke nieuwe technieken en toepassingen, is het cruciaal dat er voldoende mensen worden opgeleid die uitvoering kunnen geven aan de implementatie.

Tot slot werken we samen met het Rijk aan de kansen en knelpunten in onze regio, zoals het vestigingsklimaat, de (internationale) bereikbaarheid, het onderwijs en de arbeidsmarkt. Deze samenwerking sluit aan bij de plannen van het Rijk, zoals verwoord in de 'Groeistrategie voor Nederland op de lange termijn' (2019) en de Kabinetsstrategie 'Versterken van onderzoeks- en innovatie-ecosystemen' (2020). Groningen en het Rijk werken al samen om tot deze economische structuurversterking te komen. Het Nationaal Programma Groningen en de Toekomstagenda Groningen dienen hiervoor als kader. In de Toekomstagenda is afgesproken dat Rijk en regio extra inzetten op de belangrijke economische sectoren van Groningen door hiervoor een langjarige samenwerking op te zetten (zie kader).

Uit Toekomstagenda Groningen (2021):

Rijk en regio investeren (...) samen in Groningen. Door de komende jaren structureel samen werk te maken van het realiseren van de potentie van de regio en het oplossen van de maatschappelijke opgaven, kunnen we Groningen hernieuwd perspectief bieden en kan Groningen een substantiële bijdrage leveren aan (inter)nationale opgaven. (...) Rijk en regio gaan een langjarig partnerschap aan om ook toekomstige uitdagingen samen op te pakken. Op die manier zetten Rijk en regio een kansrijk toekomstperspectief neer en helpen we Groningen versneld verder.

We werken toe naar grote, langjarige programma's die serieuze impact bewerkstelligen en waarin het kennis- en innovatie-ecosysteem in Groningen een belangrijke rol speelt. We denken daarbij onbegrensd en zoeken de samenwerking. Op andere plekken is soms meer capaciteit of kennis aanwezig om de grote transitie vorm te geven. Daar moeten we simpelweg gebruik van maken, bijvoorbeeld als het gaat om water in Friesland, landbouw in Wageningen of rond waterstof en mobiliteit in Noord-Duitsland. ■

Bloeiende creatieve industrie

Groningen is de economische motor én het culturele hart van Noord-Nederland.

Kennisinstellingen, kunst en cultuur, jonge talenten en een goed startup-klimaat zorgen voor een bloeiende creatieve industrie. Dit is een economische sector die snel groeit en een steeds grotere bijdrage levert aan de werkgelegenheid. Het is ook een sector die kansen biedt om de aantrekkingskracht en de economische vitaliteit van Groningen nog verder te vergroten. Zeker als het lukt om onverwachte verbindingen te leggen en met verrassende oplossingen te komen voor vraagstukken op het gebied van voedselproductie, klimaatadaptatie, circulaire economie en gezond oud worden. Van oudsher stimuleert het Akkoord van Groningen de kruisbestuiving tussen werelden die vaak gescheiden zijn, zoals tussen kunst en wetenschap, tussen dag en nacht en tussen stad en toga.

Flagship
Campus Groningen

Campus Groningen is de snelst groeiende campus van Nederland en een schoolvoorbeeld van een plek waar kennis en bedrijfsleven samenkomen. Campus Groningen is van belang voor het aantrekken van talent voor de metropoolregio Groningen en Nederland. Dankzij Campus Groningen kunnen we voorop blijven lopen in onze oplossingen voor wereldwijde uitdagingen. Samenwerkende triple helix- partijen investeren met het Campus Community Fund de komende jaren 500 miljoen euro in uiteenlopende projecten gericht op de grote transitie.

230
BEDRIJVEN

500
MILJOEN
CAMPUS COMMUNITY
FONDS INVESTERINGEN

51,297
STUDENTEN

SNELST
GROEIENDE
CAMPUS

21,281
BANEN

DIGITALISERING

LEER- EN INNOVATIE OMGEVINGEN

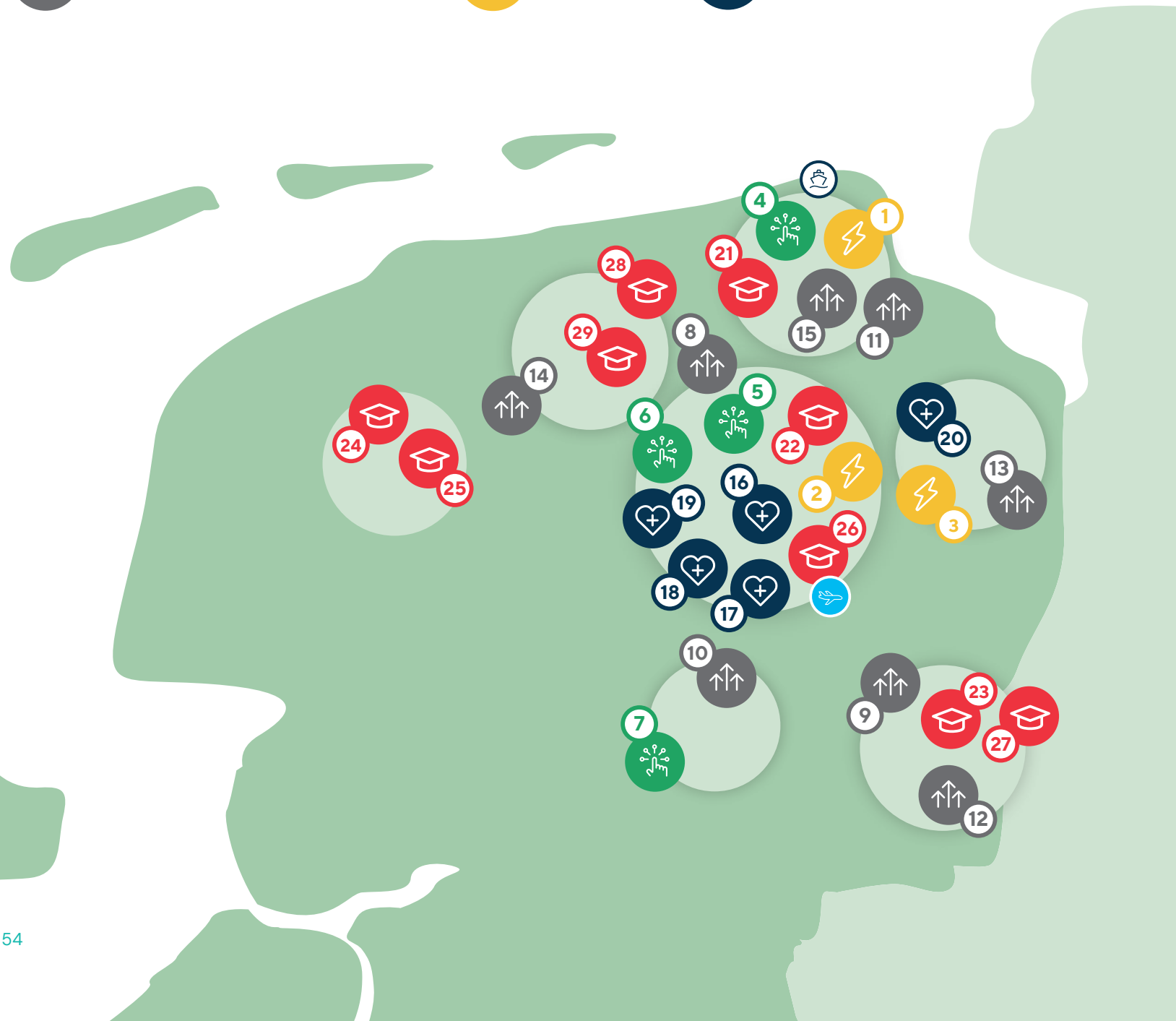
OPKOMENDE SECTOREN

ENERGIE

HEALTH

Het kennis- en innovatie-ecosysteem van de

METROPOOLREGIO GRONINGEN

ENERGIE

1. Eemshaven Waterstoffabriek (2030)
2. Duurzaamheidscampus
3. Holthausen

DIGITALISERING

4. Google Datacenter
5. Digital Society Hub
6. Het Kasteel
7. IT-Hub Hoogeveen

OPKOMENDE SECTOREN

8. European Hyperloop Center
9. Avebe
10. Techhub Assen
11. Chemie Park Delfzijl
12. Chemport Industry Campus Emmen
13. Innovatiehub Oost-Groningen
14. Innovatiecluster Drachten
15. Groningen Seaports

HEALTH

16. Campus Groningen (UMCG)
17. Lifelines
18. Health Hub Roden
19. Martini Ziekenhuis
20. Ommelander Ziekenhuis

LEER- EN INNOVATIE OMGEVINGEN

21. Campus Eemsdelta
22. Campus Groningen (Zernike)
23. Makeport Mercurius Stadskanaal
24. Campus Fryslân
25. Wetsus
26. KLM Flight Academy
27. Gebiedscoöperatie Zuid en Zuid-Oost Groningen
28. Vakland Het Hogeland
29. Gebiedscoöperatie Westerkwartier

Opgaven Akkoord van Groningen 2022-2026

- We verbeteren de samenwerking van de onderwijsinstellingen in de metropoolregio met elkaar en met het bedrijfsleven. Dit doen we door samen hybride leeromgevingen en vakgroepen te ontwikkelen. Ook zorgen we voor een natuurlijke aansluiting van dit kennis- en innovatie-ecosysteem op het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Daarbij focussen we ons op de sectoren energie, gezondheid en digitalisering, maar ook meer algemeen op techniek als absolute randvoorwaarde voor deze sectoren.
- Samen met het Rijk werken we in de Toekomstagenda Groningen acties uit die gericht zijn op de integrale benadering van het Groninger kennis- en innovatie-ecosysteem, en de doorontwikkeling van de genoemde campussen. We zorgen voor aansluiting op bestaande publiek-private samenwerkingen, zoals RIF-projecten in het mbo, en op het realiseren van een multiplier vanuit onder andere het Nationaal Programma Groningen, het Groeifonds, het EU- herstelfonds en het JTF.

- Bereikbaarheid, een bloeiende creatieve industrie en huisvesting zijn cruciaal voor een goed functionerend kennis- en innovatie- ecosysteem. We faciliteren de samenwerking op deze thema's tussen de Akkoordpartners.
- We stimuleren de groei van Campus Groningen en doen dat in goede samenwerking en overleg. We onderschrijven de doelstellingen van Campus Groningen en zetten in op verbindingen met andere campussen in de regio. Onze focus ligt daarbij op het ontwikkelen van 'shared facilities' voor onderwijs, ondernemerschap en onderzoek.
- We maken de drempel voor het regionale mkb lager om in contact te treden met de onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld door te zorgen voor 'kennismakelaars' die ondernemers en hun vragen koppelen aan de juiste onderzoekers, zoals in de proeftuin 'werk' van de Digital Literacy Coalition.

TOEKOMST BESTENDIGE ARBEIDSMARKT CREEREN

DOEL

2

TOEKOMSTBESTENDIGE ARBEIDSMARKT CREËREN

Wat is onze doelstelling?

Samen met onze partners werken we aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt, waarin de regionale economie optimaal profiteert van het in de metropoolregio Groningen opgeleide (internationale) talent.

De noordelijke economie staat voor een aantal grote uitdagingen. Met het dichtdraaien van de gaskraan gaan er veel banen verloren, en tegelijkertijd zijn er veel werknemers nodig voor de energietransitie. Ook in andere sectoren is de vraag naar personeel groot, waaronder de zorg en de IT. Daarbij valt op dat op de arbeidsmarkt in Groningen sprake is van een mismatch. Enerzijds is er in verschillende sectoren een tekort aan gekwalificeerd personeel, anderzijds zijn er veel pas- afgestudeerden die in Groningen niet direct een passende baan kunnen vinden. Verder kent de arbeidsmarktregio een grote groep onbenut arbeidspotentieel. Deze mensen hebben vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt, ook in tijden van krapte.

De afgelopen jaren hebben we in het Platform Regionale Arbeidsmarkt samengewerkt aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt, met het programma 'Werken aan Ontwikkeling' (zie kader). Onder dit programma zijn verschillende projecten opgestart om de regionale economie te versterken, met financiering door het Nationaal Programma Groningen. We blijven ons de komende jaren onverminderd inzetten voor de vijf ambities uit dit programma.

We streven naar een regio:

- waarin méér mensen duurzaam economisch zelfstandig zijn;
- die sociaal-economisch sterker is;
- waarin een leven lang ontwikkelen vanzelfsprekend is;
- waarin de schotten binnen en tussen onderwijs, overheid en bedrijven zijn verdwenen;
- die talent ontwikkelt, behoudt en aantrekt.

Platform Regionale Arbeidsmarkt

Het Platform Regionale Arbeidsmarkt is een uitzonderlijke brede samenwerking van zestien gemeenten, Noorderpoort, Alfa-college, Onderwijsgroep Noord, Drenthe-College, Hanzehogeschool Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, UWV, Provincie Groningen, FNV/CNV, VNO/NCW, de Hoven en Engie. De samenwerking in dit platform met de verschillende partners is succesvol en willen we daarom voortzetten.

Belangrijk voor de toekomstbestendige arbeidsmarkt is de beschikbaarheid van talent. In het Akkoord van Groningen is het ons doel om voldoende talent voor de regionale economie te behouden en aan te trekken.

Waarom willen we dat?

Talent is de motor van innovatie en werkgelegenheid in deze snel veranderende wereld. Talent wordt ook wel gezien als het kapitaal van de 21e eeuw, waarmee steden en regio's zich kunnen onderscheiden van anderen.

'Talent kan rustig de levensader van de hele noordelijke economie worden genoemd', schreven we in de Strategische Agenda van 2018. De aanwezigheid van talent is een belangrijke voorwaarde voor een sterke regionale economie, voor bloeiende bedrijven en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Studentenwelzijn

Studenten zijn de spil in alles wat we doen. Ze zorgen voor levendigheid, vooruitgang en nieuwe ideeën. De kracht van bijna 90.000 studenten is niet te onderschatten voor onze regio. Tegelijkertijd maken we ons zorgen over het welzijn van onze studenten. Door de Coronapandemie is het studentenwelzijn namelijk gekelderd. Samen met studenten en met andere studentensteden zoeken we naar ideeën en oplossingen om het studentenwelzijn te verbeteren.

Internationalisering

Talent vinden we in ons eigen land, maar ook steeds vaker buiten de landsgrenzen. Metropoolregio Groningen is zeer aantrekkelijk voor internationale studenten en werknemers. Daar moeten ook de regionale bedrijven meer van gaan profiteren. Internationalisering is goed voor de innovatiekracht van het bedrijfsleven en daarmee voor de metropoolregio als geheel (bron: Bruins & Span, 2013). Meer algemeen is er sprake van een sterke wisselwerking tussen internationalisering, productiviteit en economische groei in het bedrijfsleven (bron: Innovatie en Internationalisering, CBS 2018). Steden als Groningen vormen de geografische hotspots van deze wisselwerking.

Ook de economische meerwaarde en de maatschappelijke impact van internationals in Groningen is groot. Zij dragen bij aan ons nationale verdienvermogen en aan de regionale economie, bijvoorbeeld doordat ze hun geld besteden in de regio of verdienen door te werken op de Groningse arbeidsmarkt. Internationale studenten die na hun afstuderen in Nederland blijven werken, leveren jaarlijks 1,57 miljard op voor de schatkist (bron: CBS).

De afgelopen jaren is Groningen succesvol op de kaart gezet als internationale kennisstad. Met succesvolle projecten hebben we ervoor kunnen zorgen dat vele internationals hun weg hebben kunnen vinden naar en in Groningen. Tegelijkertijd gaat door de enorme aanwas niet alles goed. Hoewel er gezamenlijke piekopvang in het najaar wordt georganiseerd, worden internationale studenten nog steeds verrast door het gebrek aan woonruimte in Groningen. Met de flinke groei van studenten, moeten de Akkoordpartners blijven samenwerken om dit probleem het hoofd te bieden en ook naar creatieve oplossingen durven kijken.

GRONINGEN INTERNATIONALE KENNISSTAD

PORTAL
GRONINGEN

533.000

BEZOEKERS ONLINE

VIRTUAL
GRONINGER GAME

400.000

BEZOEKERS ONLINE

INTERNATIONAL
WELCOME CENTER
NORTHERN NETHERLANDS

325.000

BEZOEKERS ONLINE

61.000

FYSIEKE BEZOEKERS

HERE & NOW

175.000

BEZOEKERS ONLINE

GRONINGEN
LIFE

129.000

BEZOEKERS ONLINE

AT HOME IN
GRONINGEN

48.000

BEZOEKERS ONLINE

MAKE IT
IN THE NORTH

19.000

BEZOEKERS ONLINE

3.300

FYSIEKE BEZOEKERS

CITY
CENTRAL

5.100

BEZOEKERS ONLINE

1.500

FYSIEKE BEZOEKERS

Hoe gaan we dat doen?

Het aanwezige talent gaan we beter in beeld brengen bij het regionale bedrijfsleven, en omgekeerd. Door ons als metropoolregio scherper te profileren, trekken we gericht nieuw talent aan.

Onderwijs en arbeidsmarkt moeten zo goed mogelijk op elkaar aansluiten en er moeten volop mogelijkheden zijn voor bij- en omscholing. Dat realiseren we door het uitvoeren van concrete programma's. Met het programma 'Talent in de Regio' bijvoorbeeld meten we de mobiliteit van talent en brengen we het talent beter in beeld bij het regionale bedrijfsleven. Dit willen we uitbreiden met langjarige agenda's voor human capital op de Groninger kernsectoren. Tegelijkertijd gebruiken we netwerken als Talentweb Groningen om studenten kennis te laten maken met het regionale bedrijfsleven. Groningen is enorm populair onder internationale studenten. We investeren in projecten die ervoor zorgen dat de metropoolregio Groningen optimaal kan profiteren van de voordelen van internationalisering, zoals het platform 'Make it in the North'.

De komende jaren willen we strategischer kijken naar het aantrekken van internationaal talent. Door Groningen te positioneren op de Groninger kernsectoren, willen we studenten aantrekken die in deze sectoren in de metropoolregio aan de slag kunnen. Indien de instrumenten daarvoor ontbreken, zullen we hiervoor met andere Nederlandse kennissteden optrekken om landelijk beleid en/of wet- en regelgeving aan te laten passen, bijvoorbeeld via het Netwerk Kennissteden.

Leven lang ontwikkelen

Werkenden moeten zich voortdurend bewust zijn van de noodzaak om wendbaar en weerbaar te zijn. De toekomstige werkende past zich gemakkelijk aan de veranderende omstandigheden en switcht tijdig naar ander werk om uitval te voorkomen. Het is van belang dat scholing en training toegankelijk en laagdrempelig zijn en uitnodigen om te blijven investeren in de ontwikkeling (van jezelf of je werknemer). Dat doen we bijvoorbeeld door de Digitale Academie, een online platform waarop alle opleidingen op het gebied van digitale vaardigheden die in Noord-Nederland worden aangeboden, een plek hebben. Zo kunnen ze laagdrempelig worden gevonden en gevolgd. Of door de samenwerking in de Scholingsalliantie Noord, waar overheden, sociale partners, O&O-fondsen en branches werken aan het stimuleren van de leercultuur en de toegankelijkheid van scholing voor alle leden van de beroepsbevolking. (bron: Werken aan Ontwikkeling, Nationaal Programma Groningen, 2020)(bron: Werken aan Ontwikkeling, Nationaal Programma Groningen, 2020). ■

Opgaven Akkoord van Groningen 2022-2026

- We dragen bij aan de projecten en (beleids)ontwikkelingen binnen het programma Werken aan Ontwikkeling, met als speerpunten het stimuleren van leven lang ontwikkelen voor de gehele beroepsbevolking en het aantrekken en behoud van talent in de regio.
- We initiëren en dragen bij aan langetermijnagenda's voor human capital in de sectoren energie, gezondheid en digitalisering.
- We zetten structureel in op een herkenbare infrastructuur voor internationals in Groningen. Daardoor voelt internationaal talent zich welkom en weet het de weg te vinden in het wonen, werken en leven in Groningen. Tegelijkertijd moeten we ervoor zorgen dat de internationalisering van Groningen goed valt in de samenleving.
- Het aantrekken en behouden van talent in de metropoolregio brengt thema's met zich mee als jongerenhuisvesting (piekopvang), studentenwelzijn en sociale veiligheid. We pakken deze thema's gezamenlijk op. Om tijdelijke tekorten in de huisvesting van studenten te voorkomen, willen we samen met het Rijk een flexibele schil aan woonruimte aanleggen.

Maatschappelijke impact van kennis

Het Akkoord van Groningen wil beschikbare kennis en onderzoeken toegankelijk maken voor een breed publiek. We leren met en van elkaar op verschillende manieren, op verschillende plekken. Dat doen we in samenwerking met een aantal partners in stad en regio. Zo betrekken we studenten bij te ontwikkelen beleid en campagnes. Jongeren denken en werken mee aan de toekomst van Groningen.

Open Onderzoek Groningen

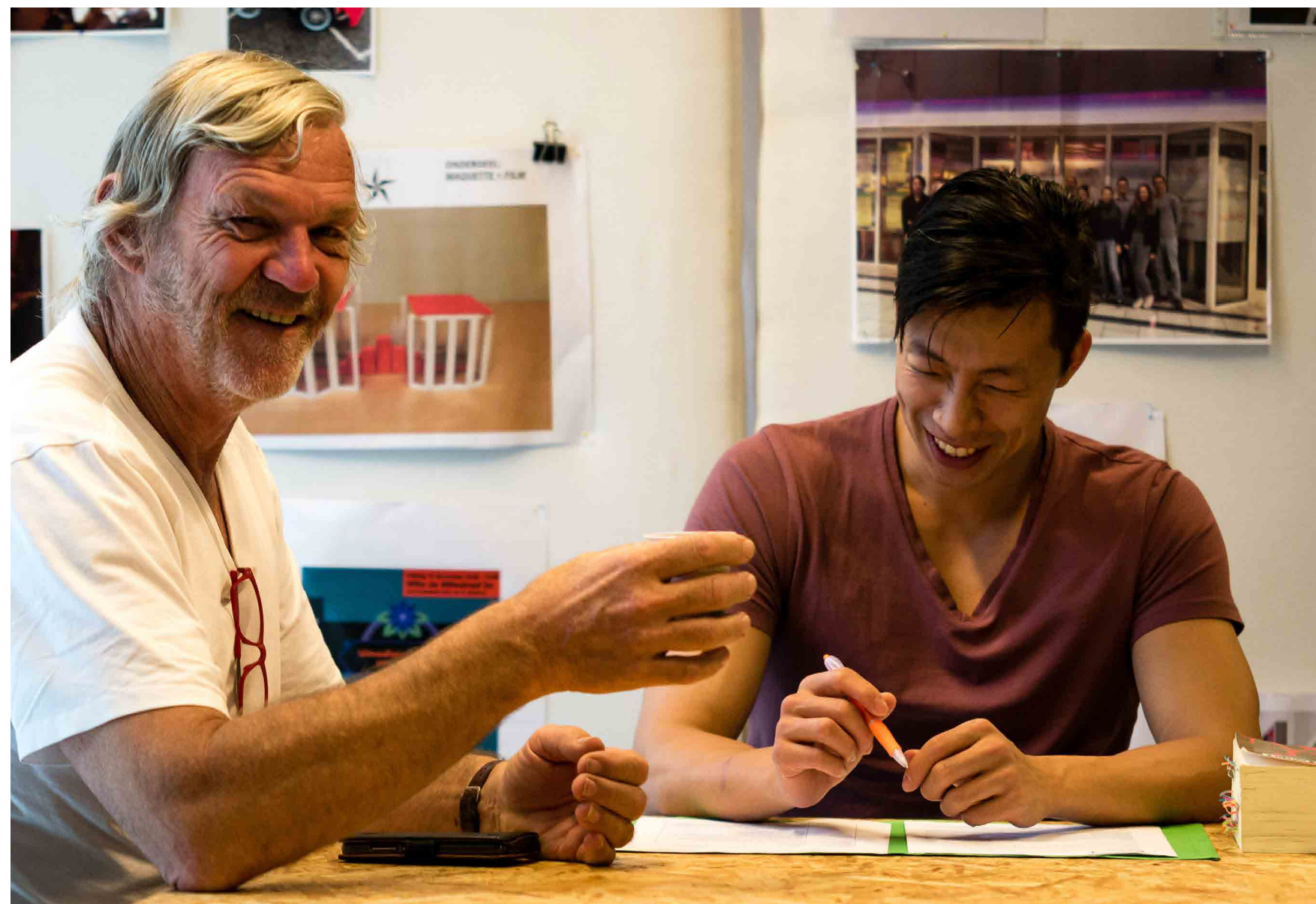
Met het platform Open Onderzoek Groningen wil het Akkoord van Groningen data, inzichten en aanbevelingen uit scripties, publicaties en onderzoeken van stagiaires en trainees bewaren en toegankelijk maken. We werken hierin samen met Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) Groningen en WIJS.

Flagship

Wijkinzet Jongeren Studenten (WIJS)

WIJS is er voor Groningse studenten én niet-studenten. WIJS geeft Groningse studenten de mogelijkheid zich op een inhoudelijke manier maatschappelijk te ontwikkelen. Namens WIJS doen studenten onderzoek, geven ze advies vanuit hun vakgebied en organiseren ze allerlei activiteiten voor en met andere stadsbewoners. Zo dragen de studenten hun steentje bij aan Groningen, én leren ze van mensen uit alle lagen van de samenleving.

POSITIONEREN ALS MAINPORT VAN NEDERLAND

DOEL

3

—

POSITIONEREN ALS MAINPORT VAN NEDERLAND

Wat is onze doelstelling?

We positioneren en profileren metropoolregio Groningen als mainport van Nederland, door het belang van Groningen voor het nationale verdienvermogen en de internationale concurrentiekracht van Nederland te vergroten en te etaleren.

Als metropoolregio Groningen kiezen we ervoor onszelf te profileren als mainport, omdat dit nationaal en internationaal herkenbaar is. Binnen Nederland helpt zo'n herkenbaar beeld ook naast de mainports Rotterdam, Schiphol/ Amsterdam en Eindhoven. Met mainport doelen we op de economische status en toegevoegde waarde van de metropoolregio Groningen in Nederland.

Waarom willen we dat?

Groningen is dé plek voor groei en de plek waar de transitie kan beginnen naar de economie en de maatschappij van de toekomst, met brede welvaart voor iedereen. Deze kracht willen we laten zien.

Door Groningen structureel te profileren en positioneren als mainport van Nederland kunnen we het imago van Groningen bij bedrijven en bij talent flink verbeteren. Mainport Groningen helpt Nederland en Europa met het vinden van antwoorden op de transitievraagstukken voor een betere wereld en een beter leven. Via innovatie, onderzoek en onderwijs op de domeinen energie, gezondheid en digitalisering realiseren we duurzame impact voor Groningen, Nederland en de rest van Europa. Zo dragen we bij aan een leefbare en duurzame regio, waarin inwoners meedoen in de samenleving, ruimte hebben om zich te ontwikkelen en mentaal sterk zijn. We richten ons daarbij op het verbeteren van de veerkracht, inclusiviteit en creativiteit in de sociale en ruimtelijke structuren in de samenleving. Daarmee verhogen we de kwaliteit van leven in de metropoolregio Groningen.

Tegelijkertijd willen we dat in Nederland duidelijk wordt dat Groningen enorm aantrekkelijk is om hoogwaardige technische opleidingen te volgen. De onderwijsinstellingen bieden een breed palet aan opleidingen gericht op de transitie van onze tijd. Nemen we de technische opleidingen van de RUG en de Hanzehogeschool bij elkaar, dan zijn er in Nederland zelfs nergens meer technische studenten dan in Groningen.

Hoe gaan we dat doen?

Het Marketing Team en het Lobbyteam van het Akkoord van Groningen richten zich in de marketing en de lobby op talent, bedrijven en beleidsmakers.

Het Akkoord van Groningen staat niet alleen in het profileren van Groningen. Om de kracht van Groningen gezamenlijk te kunnen uitdragen, is het nodig dat er een gedeeld verhaal van Groningen is. Dat verhaal moet glashelder zijn en vervat in een kernbelofte die de kracht en de betekenis van mainport Groningen voor Nederland en Europa duidt. Samen met overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties willen we die kernbelofte ontwikkelen.

Het Marketing Team van het Akkoord van Groningen bestaat uit de directeuren marketing en communicatie van de Akkoordpartners. Het Lobbyteam bestaat uit de lobbyisten van de Akkoordpartners. Beide teams gaan strategisch te werk en ontwikkelen naast de focus op talent ook campagnes voor economische profilering. Dat vergt regulier overleg tussen beide teams, maar ook samenwerking met andere partners in de noordelijke regio, zoals Samenwerkingsverband Noord-Nederland, het Nationaal Programma Groningen en de Regio Groningen-Assen. Het Akkoord van Groningen draagt actief bij aan de ontwikkelingen omtrent governance en organisatie van het merkmanagement voor metropoolregio Groningen. ■

Opgaven Akkoord van Groningen 2022-2026

- **We moeten consistent blijven werken aan Mainport Groningen. Dat doen we onder andere door met een groot aantal partijen onze kernbelofte te formuleren en zo tot een gezamenlijke, herkenbare en geloofwaardige merkstrategie te komen. Merk Groningen is daarbij voor ons het uitgangspunt.**
- **Nationale betrokkenheid bij het versterken van het kennis- en innovatie-ecosysteem van de metropoolregio Groningen maken we structureel onderdeel van de lobby van het Akkoord. We zoeken daarin ook nadrukkelijk samenwerking met andere mainports in Nederland (bijvoorbeeld in het kader van het Groiefonds).**
- **Gezamenlijke lobbykracht zetten we in voor betere bereikbaarheid (Deltaplan) en flexibele huisvesting (studenten, migranten) in de metropoolregio Groningen. Ook vergroten we gezamenlijk de acquisitiekracht van metropoolregio Groningen.**
- **We zetten ons in om de brede welvaart in de metropoolregio te verbeteren, dat doen we om de kwaliteit van leven van de inwoners van de metropoolregio te verbeteren.**
- **Het Akkoord van Groningen stimuleert (inter)nationale activiteiten en congressen die Groningen positioneren en profileren op de sectoren energie, gezondheid en digitalisering.**
- **Een dergelijke positionering vereist dat we gezamenlijk, gericht en weloverwogen investeren in onze speerpunten. Middelen uit het Nationaal Programma Groningen, Just Transition Funds, Groiefonds, Herstelfonds en andere fondsen moeten we in de metropoolregio daarom richten op deze kernsectoren.**

Startup en Scale-up Ecosysteem

Metropoolregio Groningen bulkt van het talent. Deze talenten beschikken over 21st century skills, zoals kritisch en probleemoplossend denken, samenwerken en digitale geletterdheid. Voor veel bedrijven, zoals Google, IBM en HackerOne, maar ook voor start-ups als EV Biotech of Evoltify, is dit een belangrijke reden om zich in of rond de stad Groningen te vestigen.

Groningen kent veel startups en scale-ups, waarvan een aantal behoren tot de snelst groeiende bedrijven van Nederland. De ambitie is het ecosysteem voor startups en scale-ups te versterken. Hiermee sluiten we aan bij de landelijke ambitie om Nederland te ontwikkelen tot een van de sterkste startup en scale-up ecosystemen ter wereld (top 5) en de beste van Europa.

Startups en scale-ups zijn belangrijk om de Nederlandse positie als innovatieve koploper te behouden. Ze zijn belangrijke vernieuwers van onze economie. Ze investeren in research & development, ontwikkelen sleuteltechnologieën en vertalen deze naar innovatieve producten en diensten. Vaak dragen hun producten en diensten bij aan maatschappelijke uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, energietransitie, landbouw en (digitale) veiligheid.

De afgelopen periode is vooral ingezet op het inzichtelijk maken van het ecosysteem, het verbeteren van het investeringsklimaat, de beschikbaarheid van talent en de toegankelijkheid van de markt. De komende jaren willen we in de landelijke lijn werken aan het faciliteren van de groei van startups naar scale-ups en uiteindelijk unicorns (bedrijven met een waarde van meer dan 1 miljard dollar). Dat doen we onder andere met business accelerator Venturelab North. Ook zien we kansen in het genereren van meer tech-innovaties vanuit de kennisinstellingen, waarbij we aandacht hebben voor de ontwikkeling van bedrijven na de initiële opbouwfase. Ook willen we nog veel meer inzetten op het stimuleren van (internationaal) talent om te gaan ondernemen of bij een startup te gaan werken. ■

ORGANISATIE

EN FINANCIEN

ORGANISATIE

EN FINANCIEN

ORGANISATIE EN FINANCIËN

Stuurgroep, coördinatie en uitvoering

De ambitie, doelstellingen en opgaven in deze agenda vragen om strategische sturing vanuit de stuurgroep. Belangrijker dan ooit te voren is het aanhaken van het bedrijfsleven en externe partners. We gaan verkennen hoe we voor de drie doelstellingen en genoemde opgaven de samenwerking met externe partners kunnen intensiveren.

De agendavoorbereiding van de Stuurgroep is in handen van het programmabureau en de Akkoordcoördinatoren van de instellingen. Zij zijn verantwoordelijk voor het tijdig opstellen van de bestuurlijke agenda en voor het opvolgen van de genomen besluiten in de eigen organisatie. Draagvlak voor en opvolging van afspraken binnen de Akkoordpartners is voorwaardelijk voor het succes van deze agenda.

De focus in de uitvoering zal gericht zijn op de drie integrale doelstellingen uit deze agenda (pagina 4). In het eerste jaar van de agendaperiode gaan we een uitvoeringsagenda met operationele plannen, meetbare doelstellingen en indicatoren opstellen. Dat doen we samen als Akkoordpartners, maar ook met andere partners zoals bedrijven, andere maatschappelijke instellingen en lokale overheden. De opgaven in deze strategische agenda moeten dan ook gezien worden als een open uitnodiging aan deze partijen. En we maken gebruik van de sterke organisatorische infrastructuur op de sectoren energie, gezondheid en digitalisering. Met overleggen als het Preventieoverleg Groningen, het Platform Regionale Arbeidsmarkt en partijen als de Digital Literacy Coalition, LIFE Cooperative en de New Energy Coalition, willen we de opgaven in deze agenda oppakken.

Akkoord in de regio

Het Akkoord van Groningen ziet een belangrijke rol en verantwoordelijkheid voor zichzelf om de brede welvaart in Noord-Nederland te bevorderen. Bij dit alles is het essentieel dat het innovatieve bedrijfsleven in samenspraak met de onderwijs- en kennisinstellingen een operationele agenda formuleert, de investeringen daarop richt en dat de onderwijsprogramma's van de instellingen en beleidsagenda's van de

overheid daarop aansluiten. Deze samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven vindt al op veel verschillende manieren plaats en is vaak vanzelfsprekend. In innovatiewerkplaatsen en -hubs, binnen opleidingen en op de campussen. We willen dit meer en beter bekend maken en zo voor meer bedrijven de kennis en kunde van deze instellingen toegankelijk maken.

Begroting

De Akkoordpartners spreken met deze strategische agenda hun ambities uit. Daarbij hoort ook de intentie dat de partijen voor vier jaar toezeggen de jaarlijkse bijdrage te zullen voldoen. Door deze intentie, kunnen de doelstellingen ook met meerjarige programma's worden bereikt. Het budget zal toegekend worden aan de verschillende doelstellingen, met daaronder opgaven en projecten. Jaarlijks worden er een jaarplan, begroting, jaarrekening en jaarverslag opgesteld. Met de zekerheid van een vierjarige begroting ambiëren we een projectorganisatie, die naast lobby- en marketingkracht, ook de spil wordt in regionale projectontwikkeling.

Basisfinanciering

Met het vaststellen van deze strategische agenda bevestigen de deelnemende Akkoordinstellingen hun bijdrage voor het Akkoord van Groningen voor vier jaar, de duur van de agenda. We stellen daarvoor nu de basisfinanciering vanuit de Akkoordpartijen vast. Tegelijk spreken we de intentie uit gezamenlijk externe financiering te zoeken om de beschreven ambities te realiseren. Dit brengen we in beeld in de uitvoeringsagenda en per jaar stellen we een jaarplan op, waarmee we ook inzichtelijk maken welke cofinanciering nodig is om de ambities uit deze agenda te realiseren. ■

Randvoorwaardelijke opgaven

Om de doelstellingen in deze agenda te kunnen realiseren, hebben we vijf randvoorwaardelijke opgaven geformuleerd.

- **Het Akkoord van Groningen onderzoekt wat er organisatorisch en financieel nodig is om de nieuwe ambitie te ontwikkelen en uit te dragen. We verkennen of hiervoor een (project) organisatie moet worden opgezet, die bijvoorbeeld ook een rol kan gaan spelen in projectontwikkeling en representatiewerkzaamheden voor de metropoolregio Groningen.**
- **Om deze doelstellingen te kunnen bereiken, is samenwerking met bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden in de metropoolregio belangrijk. We zoeken de verbinding in Noord-Nederland, maar kijken ook over de grens in Noord-Duitsland. Cruciaal voor een geslaagde profilering van Mainport Groningen zijn goede afspraken in noordelijk verband en een logische verhouding ten opzichte van andere noordelijke uitingen. De RIS3 dient daarbij als uitgangspunt.**
- **Voor de uitvoering stellen we meetbare doelen op in de uitvoeringsagenda. Daaraan koppelen we een aantal externe monitoringssystemen, zoals kerncijfers van Campus Groningen over werkgelegenheid en kennisinstellingen, cijfers van Founded in Groningen over het start-up ecosysteem, de Talent in de Regio-monitor, de Imagomonitor van het Nationaal Programma Groningen en de Brede Welvaart-monitor Nationaal Programma Groningen (werken en leren). Ook nationale rapporten zullen we incidenteel kunnen gebruiken.**

- **We vergroten de zichtbaarheid van het Akkoord van Groningen om het belang voor de metropoolregio te etaleren. Ook faciliteren we meerdere keren per jaar netwerk- en ontmoetingssessies in Groningen voor ontmoetingen tussen de triple-helix.**
- **Public Engagement: het Akkoord doet mee in projecten die tot doel hebben kennis open te stellen voor een breed publiek. We willen meer good practices ontwikkelen van samenwerking tussen overheid en onderwijsinstellingen, zoals WIJS. We verkennen of we dat met een kennis-agenda en een programmeringscyclus, waarbij alle partners betrokken zijn, kunnen faciliteren.**

	Per jaar	Volledige periode
Gemeente Groningen	300.000	1.200.000
Rijksuniversiteit Groningen	125.000	500.000
Hanzehogeschool Groningen	125.000	500.000
UMCG	125.000	500.000
Martini Ziekenhuis	125.000	500.000
Provincie Groningen	125.000	500.000
Alfa-college en Noorderpoort	125.000	500.000
Totaal	1.050.000	4.200.000

Deze Strategische Agenda is opgesteld in opdracht van de stuurgroep van het Akkoord van Groningen:

Koen Schuiling, Burgemeester Gemeente Groningen

Berndt Benjamins, Wethouder Economische Zaken Gemeente Groningen

Wim Moes, Voorzitter College van Bestuur Alfa-college

René Paas, Commissaris van de Koning Provincie Groningen

Wim van de Pol, Voorzitter College van Bestuur Noorderpoort

André Postema, Voorzitter Raad van Bestuur Martini Ziekenhuis

Dick Pouwels, Voorzitter College van Bestuur Hanzehogeschool Groningen

Jouke de Vries, Voorzitter College van Bestuur Rijksuniversiteit Groningen

Ate van der Zee, Voorzitter Raad van Bestuur Universitair Medisch Centrum Groningen

Metropoolregio Groningen: Koploper in Transitie is tot stand gekomen door:

Partners van het Akkoord van Groningen

Alfa-college, Noorderpoort, Hanzehogeschool Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen, Martini Ziekenhuis, provincie Groningen en gemeente Groningen

Teksten

John Brouwer

Fotografie

Peter Wiersema (cover)

Stella Dekker

Ronnie Zeemering

Peter Horinga

Wouter Brem

Niels Cornelis Meijer

Ontwerp

Jesse Schaap

Met dank aan:

Marcel Gerds,

Hanny Batenburg

Lilian Hoff

Jolanda Hekman

Maarten Eisema

Bert Oosterkamp

Hans Nissen

Bart Corporaal

Hans Popken

Nadia Amraoui

Marjolein Wiersma

Geert Kamminga

Alle aanwezigen op de ontmoetings-sessie op 16 september 2021 en aan alle partners, stakeholders en specialisten die de afgelopen periode mee hebben gedacht en/of geschreven.

Akkoord van Groningen, januari 2022

STRATEGISCHE AGENDA / 2022 - 2026